

LATVIJĀ SAVVAĻĀ AUGOŠU UN KULTIVĒTU OGU VIRSMAS VASKU SASTĀVA IZPĒTE

Linards KĻAVIŅŠ, Jorens KVIESIS, Lauris ARBIDĀNS

LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte, e-pasts: linards.klavins@lu.lv

Latvijā savvaļā augošu un kultivētu ogu virsmas vaski (lipīdi) tika identificēti un kvantificēti izmantojot gāzes hromatogrāfiju/masas spektrometriju. Šajā pētījumā tika apskatīti astoņi Latvijā kultivēti un uzturā izmantoti krūmmelleņu (*Vaccinium corymbosum*) kultivāri, kā arī dažādas savvaļā sastopamas ogas, piemēram, zīlenes (*Vaccinium uliginosum*), pīlādžogas (*Sorbus aucuparia*), brūklenes (*Vaccinium vitis-idaea*) un citas, kopumā 16, ogu sugas. Pētītajās ogās tika identificēti 81 savienojumi. Kā galvenās savienojumu grupas pētītajās ogās tika identificēti dažādi fitosteroli, alkāni un taukskābes. Iegūtie rezultāti ļāva veikt multifaktoru analīzi (PCA), kas vizuāli parāda atšķirības starp pētītajām ogām, balstoties uz tajās atrastajiem lipīdiem un to daudzumu. Neskatoties uz pētījumā izmantoto ogu taksonomisko līdzību, pat vienas sugas, dažādu kultivāru ogas ir iespējams izšķirt izmantojot statistikas metodes (PCA, *Cluster analysis*). Diētām, kas balstītas uz augu valsts produktiem, tiek piedēvētas dažādas veselību uzlabojošas īpašības. Viena no vielu grupām, kam piemīt spēja samazināt hronisku slimību riskus (Olaiya et al., 2016) ir augu izcelsmes steroli, kuru izmantošana funkcionālajā pārtikā tiek plaši pētīta.

Pētījums tapis ERAF projekta “*Vaccinium* ģints ogu pārstrāde: “zaļās” tehnoloģijas un inovatīvi, farmakoloģiski raksturoti produkti biofarmācijai” ietvaros. Projekta līguma numurs: 1.1.1.1/16/A/047.

Literatūra:

Olaiya, C. O., Soetan, K. O., & Esan, A. M. (2016). The role of nutraceuticals, functional foods and value added food products in the prevention and treatment of chronic diseases. *Journal of Food Science*, 10(10), 185-193.